

THEMA

VROEGE LENTE

Voor menig natuurfotograaf kan de lente niet vroeg genoeg beginnen. Na een kleurloze periode verschijnen vrolijke bloemen. Ook het leven keert terug. Soms subtiel, zoals een eerste vlinder, soms spectaculair, zoals de futenbalts. In dit themablok nemen we je mee naar het beste dat de vroege lente te bieden heeft.

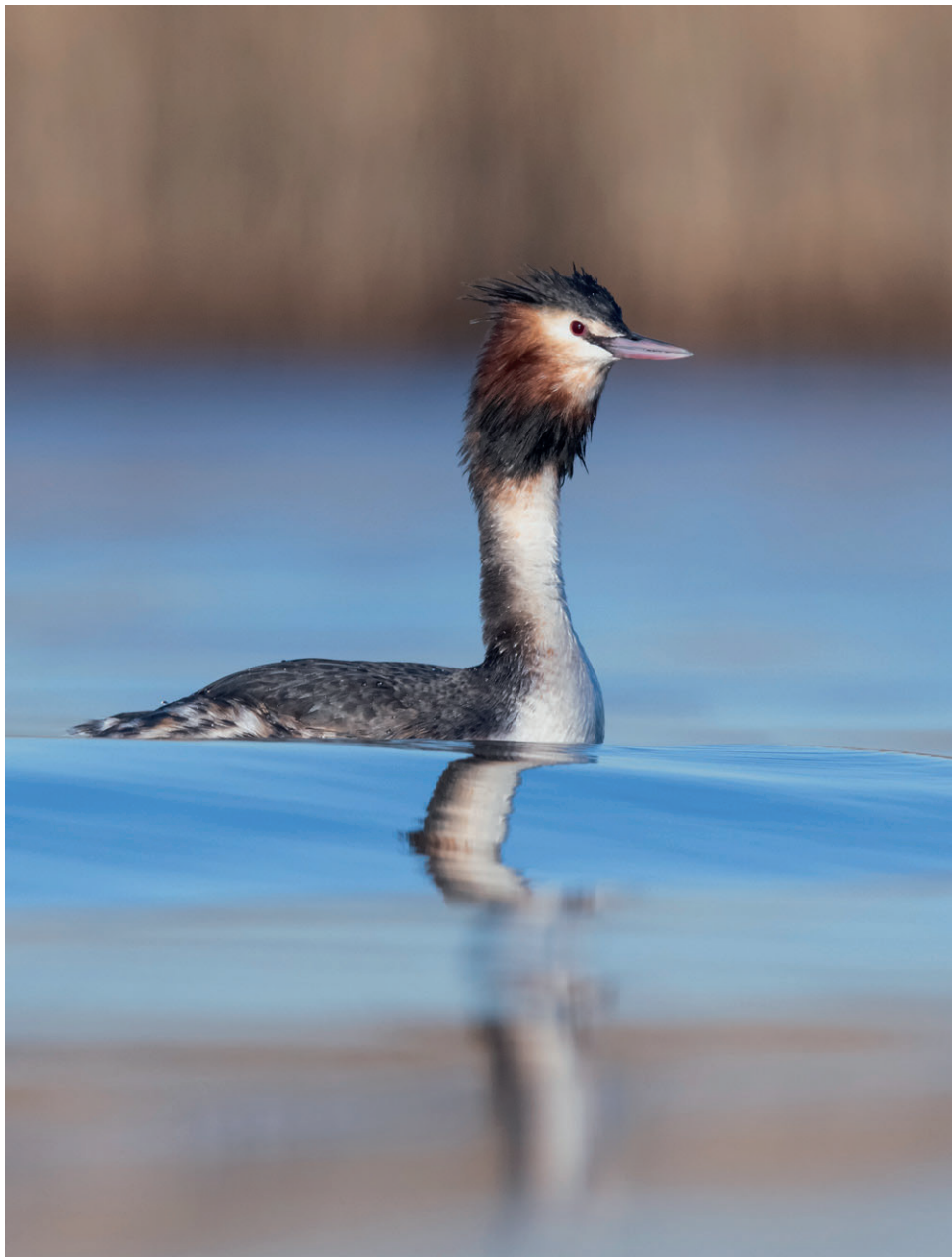
Futenbalts

Intiem schouwspel op het water

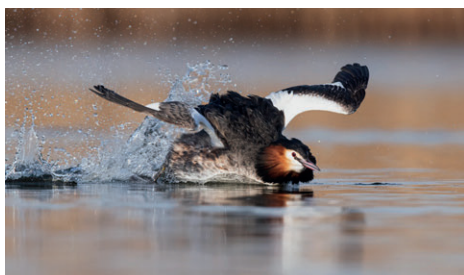
Zodra het ijs uit de sloten is verdwenen, stap ik meestal begin februari het water in. Het is de periode van de start van de futenbalts. De balts van de futen is gevarieerd en boeiend en de futen zijn in deze periode sowieso fotogeniek. Er gebeurt van alles op het water. Het is elk jaar dan ook een groot feest om het baltsritueel te fotograferen. Dat doe ik al jaren. Hoewel in het begin nog niet elke fuut zijn baltskleed heeft aangetrokken, zijn er altijd genoeg exemplaren met volledig prachtkleed aanwezig. Met wat geluk krijg je ook volop kansen om andere watervogels te fotograferen.

Henk Laverman - www.hlfotografie.nl

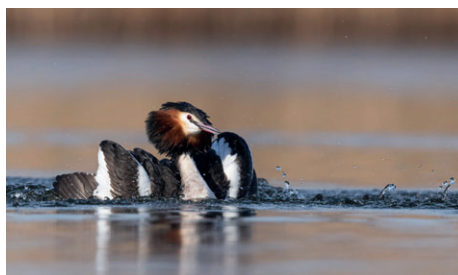

Op zoek naar verkering.

Admiraalzeilen, foto 1 t/m 4.

Het water in

Een waadpak biedt je de grootste vrijheid. Natuurlijk is het verstandig veel kledingstukken over elkaar aan te trekken om je tegen de kou te beschermen. Meestal met muts op en handschoenen aan, om de (vries)kou te trotseren. Onder koude omstandigheden houd je het gemiddeld zo'n twee uur vol. Later – als de temperaturen omhooggaan – wordt het gemakkelijker om lang(er) in het water te staan. Het alternatief is plat op de oever gaan liggen. Daarbij geldt uiteraard hetzelfde warme kledingadvies, al hou je het daar gemakkelijker wat langer vol. De futen reageren in beide gevallen niet of nauwelijks op jouw aanwezigheid! Camouflage is dan ook niet nodig. Het mooie is dat je op deze manier op ooghoogte de futenbals kunt fotograferen en daardoor beschikt over een rustige achtergrond. Het fotograferen kan uiteraard de gehele dag, maar voor het mooiste licht kun je het best 's ochtends vroeg gaan. Met het strijklicht worden de futen fraai belicht.

Vorbereiding

Voordat ik start met fotograferen, plaats ik mijn statief in het water aan de rand van het riet. Ik stel niet alleen het statief waterpas, maar oefen er ook veel druk op uit. Zo weet ik zeker dat het statief stevig vast staat. Daarna haal ik pas mijn camera op en kan het fotograferen beginnen. Kies een plek waarbij het riet of andere vegetatie in de achtergrond op voldoende afstand aanwezig is, om zo een rustige achtergrond te creëren. Ook moeten op de baltsplek meerdere stelletjes futen aanwezig zijn, om territoriaal gedrag en gevechten tussen de futen te kunnen fotograferen. Het vooraf aandachtig scouten vormt dus een belangrijk deel van de uiteindelijke fotografie.

In de vroege voorjaarsperiode zijn de mannetjes op zoek naar een geschikt territorium. Als het koppeltje eenmaal een geschikte plek heeft gevonden, beginnen ze met het versieren van de vrouwtjes door luidkeels te roepen met gestrekte hals en opgezette keel. Ze zwemmen voortdurend in hun nieuwe territorium rond om 'verkering' te krijgen met een vrouwtje. Hierna worden de unieke baltsrituelen opgevoerd.

Admiraalzeilen

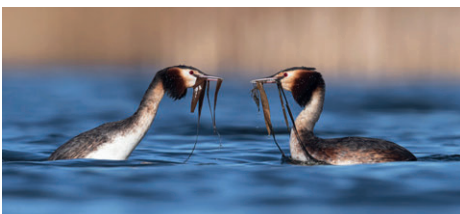
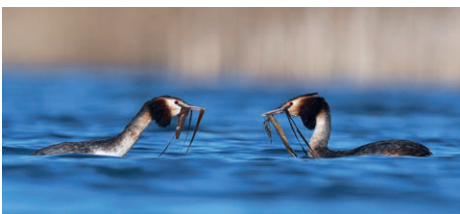
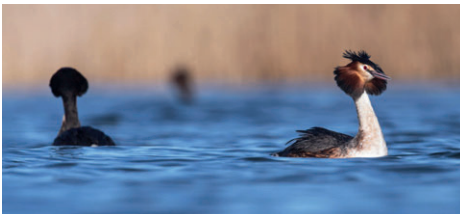
Door goed op te letten, leer je alle aspecten van het baltsgedrag. Met de opgedane kennis kun je beter anticiperen, om zo goede actiefoto's te maken. Een mooi moment is bijvoorbeeld het 'admiraalzeilen'. Een van de futen gaat er dan tijdens het synchroon kopschudden met hoge snelheid over het water vandoor, meestal tot wel

20 meter van de baltsplek. Tijdens het sprintje over het water spreidt de fuut zijn vleugels en laat zich door het water afremmen (als een zeilboot). Op het moment dat de fuut met volledig gespreide vleugels ronddobbert, gaat zijn partner onder water naar hem toe en komt dan vlak bij de fuut met gespreide vleugels weer boven water. Zodra hij zich laat zien, komt de fuut altijd met de rug naar zijn partner boven water. Hij strekt zich dan helemaal boven het water uit en draait zich langzaam om. Samen beginnen ze weer met het kopschudden.

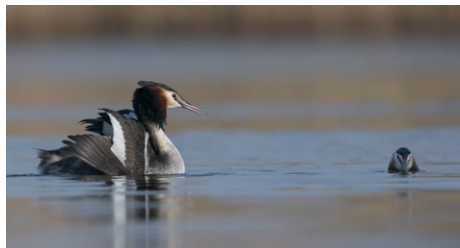
De pinguindans

Het blijft altijd spannend wanneer er buitengewoon baltsgedrag is te zien. Het vraagt van de vogelfotograaf alertheid om bijzondere momenten tijdig te fotograferen. Even verslappen betekent een gemiste kans op uniek baltsgedrag. Als de futen weer starten met het synchroon kopschudden en een moment aanbreekt dat ze daarmee stoppen en gelijktijdig heel langzaam met opgezette kuif uit elkaar zwemmen, is oplettendheid van groot belang.

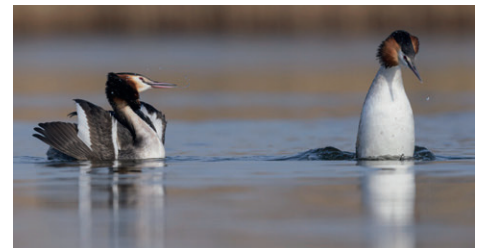
Ze laten zich vervolgens geleidelijk onder water zakken; de pinguindans is in voorbereiding. Ze komen beide weer boven met plantresten in de bek. Steeds hoger komen ze uit het water, totdat ze al watertrappelend het hoogste punt hebben bereikt en met het kopschudden elkaar bekoren. Daarna zakken ze beide langzaam weer naar beneden, herhalen het kopschudden en blijven elkaar recht in de ogen kijken.

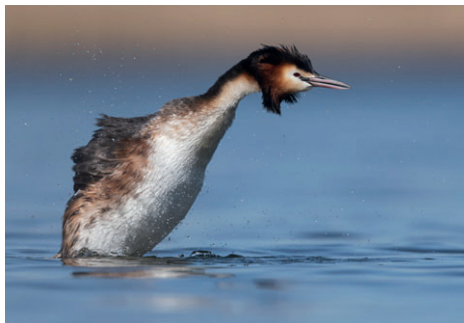
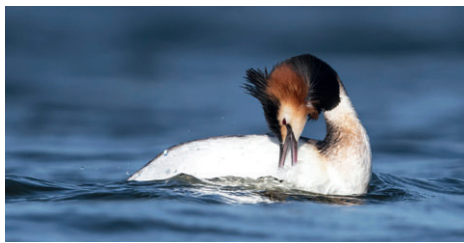

Pinguindans, foto 1 t/m 4.

Admiraalzeilen, foto 5 t/m 7.

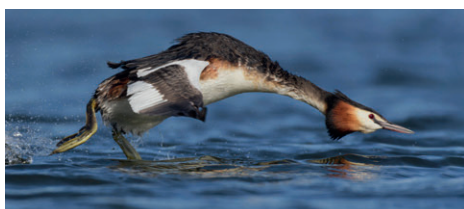
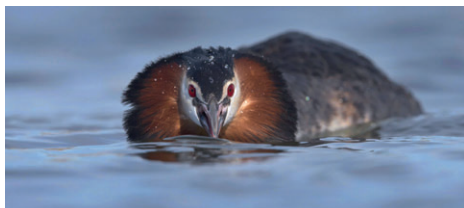

Poetsen is van levensbelang.

Van paring naar poetsen

Hierna verdwijnt het koppel in het riet om te paren. Zodra de paring heeft plaatsgevonden, komen ze weer tevoorschijn en poetsen ze hun verenkleed. Tijdens het poetsen worden stof, vuil en parasieten verwijderd. Vervolgens wordt het verenkleed ingevet of geolied, zodat de veren flexibel en waterafstotend blijven. De veren zijn immers erg belangrijk: ze zorgen voor een goede isolatie en camouflage, zijn waterafstotend en moeten in deze periode een partner overtuigen van de juiste keuze. Het schudden van de veren levert fotografisch leuke actiebeelden op.

Meestal zie je dat ze daarna gaan vissen. Ze kunnen geweldig goed vissen vangen, met

Futen hebben een verrassend groot keelgat.

soms een verrassend grote vangst. Indrukwekkend is te zien hoe ze de grote vissen naar binnen werken. Je moet dat hebben gezien om het te geloven.

Territorium

In de beginperiode van de balts komen ook andere futenstelletjes langs om een geschikt territorium te zoeken. Soms verdwijnen ze net zo snel weer als ze zijn gekomen om de confrontatie met een ander paar uit de weg te gaan. Prachtig is natuurlijk dat ze wel het gevecht aangaan. Fotografisch geeft dat extra kansen om actiebeelden te fotograferen. Ze kunnen immers stevig knokken als hun territorium wordt overtreden.

Ook als een fuut in een territorium van een paartje futen wordt betrappt, kunnen spectaculaire vluchtfoto's gemaakt worden van futen die achter elkaar aan jagen. Met hoge snelheid worden ze over het water achtervolgd. De waterspetters vliegen dan in het rond.

Een geheel ander aspect is als de futen een dreighouding aannemen. Ze verplaatsen zich in een langgestrekte houding met opgeheven kop met de kraag en rugveren volledig opgezet. Deze imponerende pose moet de indringer waarschuwen dat hij/zij allesbehalve welkom is. Mocht de fuut hiervan niet onder de indruk zijn, dan volgt meestal een gevecht met veel geluid en volop actie.

Het gaat er soms behoorlijk hard aan toe.

Mijn motto: "Morgen maak ik de beste foto."

Bij het fotograferen van deze dreighouding van de fuut die vlak voor mij in het water zat, bleek achter mij nog een fuut aanwezig te zijn. Best wel spannend wat er zou gebeuren. Ik dacht wel direct aan mijn cameraspullen: als die maar niet nat worden tijdens een mogelijk gevecht. Gelukkig ging de fuut achter mij er onder water vandoor.

Kijk altijd verder

Blijf altijd kijken naar andere mogelijkheden. Onder de juiste omstandigheden biedt zo'n futenplek bijvoorbeeld ook volop mogelijkheden om minimalistische beelden te maken van futen op het water, klein in het landschap. Zwaarbewolkt weer of mist kan resulteren in mooie high key beelden. Of wat te denken van silhouetten in het tegenlicht van een laagstaande zon.

Exif van alle futenfoto's in dit artikel: 500mm + 1.4xTC; 1/3200s t/m 1/4000s bij f/7.1; ISO 400 t/m ISO 800.

Tijdens **PiXperience Springtime** is er een extra programma over vogelfotografie met zeven van de beste vogelfotografen. David Pattyn geeft een sessie over drijfhuftfotografie, waarin diverse futensoorten de hoofdrol spelen. Ga naar www.pixperience.org voor alle informatie en tickets.

